

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Három doboz

A tavalyelőtti télen egy délben lent jártam a völgybeli falucskában, és az iskola mellett vitt el az utam. Az a tél hosszasan volt hideg, mint a legutóbbi, a tanító bácsinak sikerült hát a falubeli kisiújk segítségével korcsolyapályát készítenie az iskola udvarán. Amikor odaértem, és megálltam egy percre, a tanító bácsi éppen befejezte a közös oktatást, és így szólt: „Most ki-ki magában gyakorolja ezt a két figurát.” Ekkor észrevettem, hogy a kerítés felé korcsolyázik, mert beszélgetni akar velem, nekem azonban a beszélgetés közben is a gyerekeken járt a szemem. Láttam, hogy a legtöbben tüstént száguldani kezdtek körben a pályán, ez azonban inkább futás volt, mint korcsolyázás. Erősödünk ugyan attól is, de a korcsolyázás nagy hasznában, az izmok ügyesedésében semmi részünk sem lesz. A tanított figurákat inkább csak azok gyakorolták, akiknek nem is volt szükségük a gyakorlásra, mert nemcsak azokat, hanem sokkal nehezebbeket is megcsináltak. Hátrafelé korcsolyáztak, ugrottak és pörögtek.

Észrevettem akkor, hogy egy ilyen pörgő kisiúnak a mutatványait sóvárgó tekintettel bámulja egy kistörpe, mégpedig olyan kistörpe, akit még sosem láttam. Tudtam azonban, hogy a napokban költözött Törpeházára egy család Pöttöndről – Pöttönd a másik törpefalu a Börzsönyben –, könnyű volt hát kitalálnom, hogy az a kistörpe a nyolcéves Holacica, a jövevénycsalád egyik csemetéje. Holacica tehát sóvárgó tekintettel bámulta a kisiú mutatványait, aztán egyszerre csak a pálya másik sarkába korcsolyázott, és próbálgatni kezdte azokat a figurákat, amelyeket az előbb mutatott nekik a tanító bácsi. De alig próbálta mindegyiket négyszer-ötször, lassított mellette egy

körben száguldó kistörpe, nevetett rajta, és odaszólt neki valamit. Holacica elvörösödött, a kistörpe elszáguldott, és néhány másodperc múlva száguldani kezdett körbe Holacica is. Futva inkább, mint korcsolyázva, akár a többiek.

Odafönt Törpeházán, mielőtt hazamentem volna, elsétáltam a jövevények otthonáig, és beszóltam az udvarra egy csöpp kislánynak: „Te ugye Koccantó vagy, Holacica húgocskája? Én meg Moha bácsi vagyok. Légy szíves, adj át egy üzenetet a bátyádnak.”

Koccantó kiszaladt hozzám az utcára, hozzám simult, és mindkét karocskájával átölelt. Megsímogattam: „Majd beszélgetünk mi is, most csak azért jöttem, hogy mondd meg Holacicának, ha elkészült a leckéivel, jöjjön át hozzám egymaga.”

Tudtam, hogy tüstént ebéd után átjön, nem késlekedhettem hát azzal, amit tenni akartam. Áll a szobámban egy polcos állvány, a polcokon meg egymás mellett nagyalakú, lapos dobozok, a növénygyűjteményem. Mindenik dobozban húsz-harminc lepréselt, papírlapra ragasztott növény. A dobozokon persze felírás is van. A két felső polcon tehát befelé fordítottam azokat, és egy-egy cédulát rajzszögeztem mindkét polcra. A felső polc céduláján ez

volt a felírás: „Okosok polca”. Az alatta levőn meg ez: „Ostobák polca”. Az ostobák polcán ki is ürítettem a szélső dobozt, cédulát ragasztottam magára a dobozra is, és vártam Holacicát.

Jól gondoltam, mert már ebéd után beállított nagy aggódva, vajon miért hívhatja őt Moha bácsi. Letéttem vele ködmönkéjét, az íróasztalom elé állítottam, én meg leültem, és egy nagyalakú növénygyűjtő papírra lerajzoltam az egész alakját. Nagyjából még az arcvonásait is sikerült eltalálnom. Aztán fogtam az ollót, kivágtam az alakot a papírosból, rártam: „Holacica”, rártam a keltezését is, és így szóltam: „Amint bizonyára tudod, gyógynövénygyűjtés mellett a gyerekekkel is foglalkozom. A törpeháziakat meg különösen szemmel tartom. Ha új gyerek kerül Törpeházára, tüstént kérdezősködöm felőle, figyelem is egy-két napig, aztán megkérem, hogy látogasson meg. Megismerkedem vele, lerajzolom, és elhelyezem a képét abban a dobozban, amelybe természete szerint való.” Úgy tettem, mintha még töprengenék egy kicsit, melyik dobozba tegyem, nézegettem Holacicát is, a dobozokat is, aztán határozott mozdulattal a kiürített felé nyúltam, belefektettem a képét, és visszatettem a dobozt a helyére: „Hát igen..., sajnos ebbe való vagy. Szívesebben tennélek máshová, de ami igaz, az igaz.” Holacica észrevette a fölírást: „Ostobák polca”, és ijedten rebegte: „De Moha bácsi..., nem tetszett tévedni? Ide az van írva, hogy 'Ostobák polca'.” Széttártam a karmat: „Nem tehetek róla. Ez a doboz az ostobák polcára való. A dobozt meg, úgy gondolom, eltaláltam. Észrevette ekkor már, hogy a dobozon is van felírás, elolvasta, aztán csodálkozva is, rémülten is, mondta ki a két szót, amelyet a dobozon olvasott: „Úgyse... sikerül...”

Kitettem az asztalra egy tál marcipángombócot: „Eszegessünk és beszéljessünk! Csodálom, hogy ennyire meglepődöttél. Ebbe a dobozba azok az ostobácskák kerülnek, akik a lehetségesről azt hiszik, hogy lehetetlen. Olyasmiről, amit meg tudnának valósítani, ostobaságukban azt hiszik, hogy nem tudnák megvalósítani. Ezek rendszerint nagyon szeretnének jó tanulók lenni. Minthogy azonban azt hiszik, hogy nekik úgysem sikerül, neki sem látnak a tanulásnak amúgy derekasan. Szeretnék, ha szép lenne az írásuk, de sose ülnek úgy neki, hogy most pedig addig írom le újból és újból ugyanazt a szót, amíg szép nem lesz, mert ostobaságukban azt hiszik, hogy úgyse sikerül. Ezek verik le mindig az ugrólécet, mert ostobaságukban már azzal a gondolattal futnak neki, hogy úgyse sikerül átugorniuk. Ugyanúgy meg tudnák csinálni azokat a figurákat, amelyeket mások is megcsinálnak a jégpályán, de még próbálgatni is szégyellik, mert ostobaságukban azt hiszik, hogy hiába is próbálgatnák, nekik úgyse sikerül. Szerencsétlenek ezek, örökösen sóvárogni fognak eredményekre, amelyeket könnyen el is érhetnének, ha nem hinnék ostobaságukban, hogy nekik úgyse sikerül.” Holacica harapott ugyan egy marcipángombócból, de aztán csak tartotta a szája előtt, megfeledezett róla, úgy hallgatta végig, amit mondtam.

Kitekintettem az ablakon: „Milyen szép, tiszta délután van. Kár, hogy nem mehetünk el együtt ródlizni, mert bizonyos vagyok benne, hogy még hozzá sem kezdtél a leckéidhez, féltél, hogy akkor késő lenne, mire átjöhetsz. Azt hitted, hogy egy óra alatt elvégezni úgyse sikerül.” Amikor elment, komor tekintettel visszapillantott a dobozra, szinte gyűlölettel villant rá a szeme.

Két hét múlva kitudakoltam, melyik kistörpével barátkozik, kivel jár haza az iskolából. Szerencsére a jó kis Pillogatóssal balátkozott össze. Elmentem hát hozzá: „Tudsz-e titkot tartani, Pillogatós? Megkérlek valamire, de egyelőre ne szólj Holacicának. Arra kérek, tartsd gondosan szemmel, nehogy

valami baj érje. Ha majd úgy látod, hogy veszélybe rohan, add át neki az üzenetemet, hogy tüstént jöjjön el hozzám doboz ügyben.” De Pillogatósnak máris volt közlendője: „Tetszett-e hallani, hogy Holacica már milyen jól bógvizik?” „Nem hallottam, de gondoltam, hogy így lesz. Csak jól figyeld továbbra is, mit tervez. Különösen akkor ügyelj, amikor már szépen is fog írni, jól is tanulni. Úgy számítom, tavaszkor jut majd eszébe valami veszedelmes ostobaság.”

Jól is számítottam. Egy áprilisi délután Holacica felrántotta a kertem ajtaját, és ragyogó arccal felrohant hozzám a verandára. „Azt mondta Pillogatós, hogy üzeni tetszett, jöjjenek el doboz ügyben. Magam is úgy gondolom, ideje már, hogy elkerüljek az ostobák polcáról.” Örömmel lát-

tam, mennyire megváltozott a magatartása. Elénk, magabiztos, jókedvű. Mosolyogva szóltam én is: „Mondd el előbb részletesen, mi is az a hőstett, amelyet végbeinni készülsz.” Nem hallottam én semmiféle hőstettéről, de Holacica nem csodálkozott a kérdésen. Még ragyogóbb arccal lelkendezte: „Fogadtam a negyedikeseikkel, hogy átugrom a Szuvatos fölött a kispallónál.” Elszörnyedtem, és magamban dicsértem Pillogatós eszét.

Bementünk a szobámba, és ünnepélyes mozdulattal leemeltem az ostobák polcáról az „Úgyse sikerül” feliratos dobozt. Kivettem belőle Holacica papiros alakját, nevetésre rajzoltam a száját, aztán elhelyeztem a szomszédos dobozban. Ugyanazon a polcon.

Holacica ekkor még mosolyogva figyelmeztetett: „Ugyanarra a polcra tetszett tenni...” Én azonban szomorúan bólintottam: „Sajnos, ugyanarra.” És széttártam a káromat: „Nem tehetek róla, hogy ez a doboz is az ostobák polcára való.” Holacica az állványhoz ugrott, és megdöbbenve olvasta, rebegette a doboz felírását: „Nem ismerek... lehetlent...”, és elvörösödött: „Az igaz, hogy... mondogatni szoktam ezt... de azért... hát hogyhogy? Ez is ostobaság?”

Kitettem az asztalra a marcipángombócos tálat: „Édesítsük meg, amit hallani fogsz. Ebbe a dobozba csak azok az ostobácskák kerülnek, akik a lehetetlenről azt hiszik, hogy lehetséges. Megmérted-e zsineggel az árok szélességét a kispallónál? Megpróbáltad-e mezőn, hogy bírsz-e akkorát ugrani? Lábadat törhetted volna, tüdőgyulladást kaphattál volna, hiszen a Szuvatosban most még a jéghideg hólé hömpölyög.” Holacica pirossága lassacskán elmúlt, elgondolkozva nézett maga elé. Vállára tettem a kezemet: „De azért... el ne bússuld magad valahogy!” És rámutattam egy dobozra az Okosok polcán: „Kerülsz te még ebbe a dobozba is, bizonyosan tudom.”

Mintha mágnes rántotta volna, úgy ugrott oda, és olvasta a doboz felírását: „Tudom, hogy mi lehetséges, és tudom, hogy mi lehetetlen.” Rámkapta a tekintetét, és vizsgálta az arcomat. Merészelje-e tenni, ami eszébe jutott? Alighanem mosolyogtam, mert merészelte. Elvette papírmását a „Nem ismerek lehetlent”-dobozból, és beletette a fölsőbe: „Máris itt a helyem, tessék elhinni! Hadd maradjak itt! Az én felelősségemre! Ha kiderülne, hogy nem vagyok idevaló, megeszem a...” Azt akarta mondani: „megeszem a fejemet” – de eszébe jutott, hogy az éppen olyan lehetetlen, mint átugrania a négy méter széles Szuvatos-árok fölött. Elnevette hát magát huncutul, és a marcipános tál felé nyúlt: „Csak amit lehet, Moha bácsi, csak amit lehet!” Én meg hozzátettem: „De abból aztán minél többet!” Es nem is hagyunk a tálon egyetlenegy gombócot sem.